

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ
УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ДИЗАЙНУ І МИСТЕЦТВ

Факультет «Образотворче мистецтво»

Кафедра живопису

Гадельшина Софія
ПОРТРЕТНО-ЖАНРОВА КОМПОЗИЦІЯ
«МІЙ ГЕНЕТИЧНИЙ КОД»

Кваліфікаційна робота

другого (магістерського) рівня вищої освіти
за спеціальністю 023 «Образотворче мистецтво,
декоративне мистецтво, реставрація» галузі
знань 02 «Культура і мистецтво» спеціалізації
«Станковий живопис»

Керівник:

доцент кафедри живопису ХДАДМ

Єфименко Дмитро Вікторович

Науковий консультант:

зав. каф. живопису, канд. мист., доцент

Ковальова Марія Миколаївна

Харків 2024

АНОТАЦІЯ

У дипломній роботі «Мій генетичний код» розкривається тема взаємозв'язку між українською культурною спадщиною та генетичним корінням. Це живописна картина на тему історичної спадщини свідомості та підсвідомості українського народу. Культурна спадщина має велике значення для кожної країни, для кожної нації. Національна ідентичність і розуміння приналежності до неї з'явилося в українців лише нещодавно, оскільки Росія весь можливий час існування української історії пригнічувала все приналежне до України, було соромно спілкуватись українською мовою, і бути українцем, саме тому ця робота є обов'язковим вкладом митця, як частину нашого самоповажного суспільства у скарбничку відтворення вільного та родючого життя. Через призму культури розкривається розуміння того, що Україна – окрема держава, яка має власну історію, мову і культуру.

Ідеєю твору є у зверненні уваги глядача на глибокий зв'язок між генетичною пам'яттю народу та його культурною спадщиною, яка вплетена у наш геном.

Для створення картини використано надбання інших митців, що є невід'ємною частиною творчості. Наслідування потенціалу у живописі прослідковувалось у всі часи дослідженої мистецької історії. Повага у пам'яті минулих досягнень дає можливість високих здобутків у виразності проголосу у мистецтві. Серед оглянутих робіт художників зустрічаються: Репін, Малевич, Криволап, Мурашко, Ротко, Богомазов, Мондріан Кричевський, Васильківський, Пимоненко, Зарецький. Деякі з цих художників із майстерністю та вишуканістю зображували українське побутове життя, наші звичаї й традиції, що дозволило мені із більшим розумінням передати образ України. Символізм у творах Криволапа, Ротко, Мондріана та Зарецького надихнули мене на створення унікальних образів, на декоративне рішення полотна із використанням лінії, кольору, орнаменту.

Використовуючи різні матеріали, такі як: м'які і кольорові олівці, гуаш, і після тривалих пошуків було знайдено композиційне та колористичне рішення твору. У кінці кінців було обрано сцену, в якій чоловік та жінка вишивають рушник, який є національним символом України, і який символізує «ДНК». Взявши за основу значущість національної ідентичності, головні фігури у картині символізують передачу культурних та генетичних кодів. Образ вагітної жінки – символічне зображення безперервності життя. Дитина стане наступною ланкою в цьому ланцюгу, генетичному коді поколінь, продовжуючи вишивати рушник, що уособлює єдність минулого, теперішнього й майбутнього.

Робота на полотні почалась із перенесення малюнку з ескізу. Імприматура з'єднуючого кольору, розгалуження різними тонами і кольорами великих плям, часткове внесення структурної пасти з відтворенням «глибокого» малюнку для подальшого кольорового нашарування, поступове продовження доопрацювання роботи з постійним триманням домінуючого вузла людей, як найбільш оброблених. Завершальним етапом роботи було кінцеве відтворення деталей на площині формату відносно первинної ідеї.

ABSTRACT

My Genetic Code, a thesis work, reveals the relationship between Ukrainian cultural heritage and genetic roots. It is a pictorial picture of the historical heritage of the consciousness and subconscious of the Ukrainian people. Cultural heritage is of great importance for every country, for every nation. National identity and the understanding of belonging to it has only recently appeared among Ukrainians, as Russia has suppressed everything related to Ukraine for the entire period of Ukrainian history, it was a shame to speak Ukrainian and be Ukrainian, which is why this work is a mandatory contribution of the artist, as part of our self-respecting society, to the treasury of reproducing a free and fertile life. Through the prism of

culture, the understanding that Ukraine is a separate state with its own history, language and culture is revealed.

The idea of the work is to draw the viewer's attention to the deep connection between the genetic memory of the people and their cultural heritage, which is woven into our genome.

To create the painting, he used the achievements of other artists, which is an integral part of creativity. The inheritance of potential in painting has been observed at all times of the studied art history. Respect for the memory of past achievements makes it possible to achieve high achievements in the expression of voice in art. Among the reviewed works of artists are: Repin, Malevich, Kryvolap, Murashko, Rothko, Bohomazov, Mondrian Krychevsky, Vasylkivsky, Pimonenko, and Zaretsky. Some of these artists depicted Ukrainian everyday life, our customs and traditions with skill and sophistication, which allowed me to convey the image of Ukraine with greater understanding. The symbolism in the works of Kryvolap, Rothko, Mondrian and Zaretsky inspired me to create unique images, to create a decorative solution for the canvas using line, color, and ornament.

Using various materials, such as soft and colored pencils, gouache, and after a long search, a compositional and coloristic solution was found. In the end, a scene was chosen in which a man and a woman are embroidering a towel, which is the national symbol of Ukraine and symbolizes «DNA». Based on the importance of national identity, the main figures in the painting symbolize the transmission of cultural and genetic codes. The image of a pregnant woman is a symbolic representation of the continuity of life. The child will become the next link in this chain, the genetic code of generations, continuing to embroider the towel that embodies the unity of the past, present and future.

The work on the canvas began with the transfer of the drawing from the sketch. Imprimatur of a connecting color, branching of large spots with different tones and colors, partial application of structural paste with the reproduction of a «deep» pattern for further color layering, gradual continuation of the work's

refinement with the constant holding of the dominant node of people as the most processed. The final stage of the work was the final reproduction of the details on the plane of the format in relation to the original idea.

ЗМІСТ

ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1	9
КОНЦЕПЦІЯ ХУДОЖНЬОГО ТВОРУ «МІЙ ГЕНЕТИЧНИЙ КОД».....	9
1.1. Ідея та змістовне наповнення художнього твору «МІЙ ГЕНЕТИЧНИЙ КОД»	9
Висновки до першого розділу.....	13
РОЗДІЛ 2	14
АНАЛІЗ ХУДОЖНЬОГО ОБРАЗУ ГЕНЕТИЧНОГО КОДУ У СТАНКОВОМУ ЖИВОПИСІ	14
2.1. Огляд зразків образотворчого мистецтва майстрів станкового живопису..	14
Висновки до другого розділу	22
РОЗДІЛ 3	24
ВИКОРИСТАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ У ПРАКТИЧНІЙ АВТОРСЬКІЙ РОБОТІ «МІЙ ГЕНЕТИЧНИЙ КОД»	24
3.1. Художній образ генетичного коду в авторському творі.....	24
3.2. Композиційне та колористичне рішення авторського твору.....	26
Висновки до третього розділу	29
ВИСНОВКИ	30
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	32
ДОДАТКИ	35
Додаток А. Список ілюстрацій.....	35
Додаток Б. Альбом ілюстрацій.....	37

ВСТУП

Актуальність дослідження. «Мій генетичний код» – композиція, яка відіграє важливу роль у розумінні людини, як представника до своєї нації. Актуальність дипломної роботи полягає у підтриманні й збереженні традицій. Окрім того, розуміння своїх коренів допомагає людям зберігати свою ідентичність та бути приналежними до свого народу.

Спадщина – є актуальною в усі часи, людина – як частина нації. Це розуміння прийшло до багатьох лише у період війни, справжнє знайомство з батьківщиною і рідним корінням. Ми є все ж частиною одного цілого, одної нації та важливо акцентувати на цьому увагу, щоб люди зараз і майбутні покоління розуміли це через картину, мистецтво, цінували свою історію через якісне осмислення. Галузь роботи потреба нагадувати про історію народу, про життя і цінності країни.

Мета роботи полягає в наочному вираженні культурного надбання українського народу у генетичному корінні через символічне відображення чоловіка і жінки, як основи українського роду, оточеними рунічними, символічними ДНК. Робота сприяє національному рівнянню задуматися про важливість збереження культурної спадщини та відчуття приналежності до свого національного походження.

Завдання роботи є обґрунтувати важливість обраної теми, слід проаналізувати історію і її роль у художньому творі, дослідити відображення образотворчого мистецтва за обраною темою, розробити художній образ чоловіка і жінки, як основи українського роду, запропонувати своє композиційне та рунічне бачення з глибинним кодом «Генетичний код».

Об'єктом дослідження є станкова картина «Мій генетичний код».

Предметом дослідження є художній образ чоловіка та жінки, як основи українського роду.

Методи дослідження. Серед загальнонаукових методів використані: емпіричні (базуються на зборі та аналізу даних і спостереження), теоретичні (базуються на описі, спостереженні, експериментуванню та поясненню явищ), аналізу (для розкриття структури, складу, функцій і взаємозв'язків між елементами об'єкта дослідження), історико-порівняльний підхід (допомагає розкрити важливі закономірності та особливості розвитку суспільства та культури), метод конкретизації (для перетворення абстрактних ідей на більш конкретні обставини та об'єкти). Серед філософських методів: екзистенціалізм (вивчає культуру як динамічну структуру з постійними змінами).

Усі підходи та методи, обрані вище, доповнюють один одного, розкривають окремі аспекти, які сприятимуть досягненню поставленої мети. Така кількість методів дозволяє читачам отримати повніше та об'єктивніше розуміння обраної магістерської теми.

Теоретичне значення магістерської роботи є розкриття теми приналежності людини до свого роду. Робота доводить причинно-наслідкові зв'язки. Практична та теоретична значущість цієї роботи полягає у тому, що результати роботи можуть бути використані у мистецтвознавчому аналізі, навчальному процесі та практичній роботі митців.

РОЗДІЛ 1

КОНЦЕПЦІЯ ХУДОЖНЬОГО ТВОРУ «МІЙ ГЕНЕТИЧНИЙ КОД»

У першому розділі обґрунтовано вибір теми твору, викладена ідея та змістовне наповнення художнього твору «Мій генетичний код».

1.1. Ідея та змістовне наповнення художнього твору «Мій генетичний код»

Темою роботи є взаємозв'язок між українською культурною спадщиною та генетичним корінням. Це живописна картина на тему історичної спадщини свідомості та підсвідомості українського народу.

Культурна спадщина має велике значення для кожної країни, оскільки вона зберігає та надає історичне, культурне та естетичне значення для окремої нації. «Спадщину розділяють на два види: матеріальна та нематеріальна. До матеріальної групи відносяться твори мистецтва, архітектурні пам'ятки та будівлі, вміст музеїв, бібліотек, архівів. «Нематеріальна культурна спадщина» означає звичаї, форми представлення і вираження, знання і навички, – а також пов'язані з ними інструменти, предмети, артефакти і культурні простори, – визнані співтовариствами, групами і, в деяких окремих випадках, особами як частина їхньої культурної спадщини. Така нематеріальна культурна спадщина, що передається від покоління до покоління, постійно відтворюється співтовариствами і групами залежно від середовища, що їх оточує, їх взаємодії з природою та історією і формує в них почуття самобутності та спадкоємності, сприяючи тим самим повазі культурної різноманітності і творчості людини» [1].

Українська культурна спадщина відіграє важливу роль у збереженні історичної пам'яті, і має наповнюватись новими творами мистецтва як сьогодні, так і надалі. Нині, ця тема є надзвичайно актуальною, оскільки через війну йде цикл винищування, рідних для українців, земель, вивезення і руйнування творів мистецтва, архітектурних пам'яток тощо. Унікальні

об'єкти зазнають руйнувань і не підлягають відбудові. З цієї причини, процес збереження української культури, мови, звичаїв, традицій є важливим не лише для громадян України(особистого збагачення), а й для популяризації нашої країни. «За період з 24 лютого 2022 року до 25 квітня 2024 року зруйновано або пошкоджено 1062 пам'ятки культурної спадщини» [2]. Ця цифра, на жаль, щодня лише зростає, і завданням як митця, так і громадянина України – збереження історико-культурної спадщини.

24 серпня 1991 року був ухвалений Акт про проголошення незалежності України. Проголошення цього акту стало поворотним моментом для життя українського народу, це мало вплив на усі сфери життя, звісно ж, і на культуру. Ця незалежність, нарешті, дала можливість українцям створювати власну й неповторну культуру, вільно розвиватись, відроджувати забуті звичаї й традиції. Почався процес відродження національної ідентичності, із додаванням нових цінностей.

Після здобуття незалежності українці отримали свободу. Митці отримали свободу слова у творчості, вільно, без цензури висловлювати свої думки і не боятися бути покараним за це. І, звісно, незалежність дозволила більш активно займатися збереженням та популяризацією української спадщини. Почався процес реставрації архітектурних пам'яток, створення нових музеїв і шанс показувати творчість українською мовою, більше не існувало пригнічень через мову. І завдяки цьому про Україну почули у світі, країна стала активним учасником світового культурного життя, українці беруть участь у міжнародних виставках, фестивалях, конкурсах. Усі ці пункти сприяють популяризації держави у світовому просторі.

Будувати вільну, сильну, культурну країну – тривалий процес. Для цього потребується час, зусилля не одного, а багатьох поколінь, окрім цього й сприятливі умови. Звернувшись до історії можна стверджувати, що Україна пережила багато історичних випробувань: голодомори воїни, окупації. Ці події не могли не залишити відбиток в історії та культурі.

Важливо зачепити тему глобалізації в усьому світі, яка не може не впливати на кожну націю й особистість. Глобалізація принесла багато позитивних аспектів у життя людей, у культурному просторі це дало можливість обміну досвідом, різними техніками малювання, шанс демонструвати і бачити твори мистецтва у різних країнах. Ця співпраця з людьми збагачує творчий процес нестандартними підходами та новими ідеями. Окрім того, конкуренція стимулює творчих людей до постійного розвитку і самовдосконалення, щоб залишатися конкурентоспроможними і бути в змозі продати свої витвори у всьому світі.

У той же момент, глобалізація створює проблему можливості існування унікальних національних ареалів у всьому світі. Ідентичність нації у процесі глобалізації стає складнішим процесом. Масова культура нав'язує стандарти, що призводить до збіднення культурного різноманіття. Місцеві традиції та звичаї починають зникати, що призводить до втрати унікальності.

Для України ця проблема є дуже актуальною, бо процес глобалізації і війна одночасно сильно впливають на українську культуру. По-перше, через війну люди покидають країну, задля безпечного життя. По-друге, війна може прискорити процес глобалізації. Країни, які зазнали агресії, досить часто шукають підтримки в інших країнах, з однієї сторони це призводить до посилення культурних обмінів, з іншої сторони це вбиває ідентичність та унікальність нації, культури. Ідентичність нації – дуже важлива, тому ми маємо підтримувати українську мову, літературу, відновлювати зруйновані пам'ятки, підтримувати музеї, зберігати і пам'ятати нашу історію й передавати її нашим дітям.

Ідеєю твору «Мій генетичний код» є демонстрація, як культура може відображати глибокий зв'язок між генетичною пам'яттю народу та його культурною спадщиною. Звичаї, традиції, спілкування з'являються саме через надбання народу, передачі родиною. Люди навчаються від своїх батьків, бабусь та дідусів, ближніх і дальніх родичів. Вони допомагають дитині

зрозуміти, пізнати й пристосуватись до навколишнього світу, в якому вона перебуває. Сюди ж відносяться й моральні цінності і наша культура поведінки. Всі ці аспекти черпають люди один від одного і від місця, де вони були народжені.

Важливо додати, що аспекти передачі можуть бути як позитивні, так і негативні. Розуміння цієї передачі має впливати на людину, наявність критичного мислення допоможе в цьому. Це дає людям змогу подумати та проаналізувати чого вони хотіли б позбутись, а що залишити та зберегти своїм нащадкам, і, як наслідок створювати власну ідентичність.

У творі «Мій генетичний код» зображено чоловіка та жінку, як основних зачатків українського роду. У композиції показується процес передачі нащадкам спадщини, як матеріальної, так і нематеріальної, і тут важливу роль відіграє генетика. Генетика є передумовою для передачі і збереження культурних традицій. Повертаючись до історії, треба зауважити, що український народ формувався протягом багатьох тисячоліть. Цей процес був довгим і не простим, відбувалось це внаслідок міграцій різних народів та їх змішування. Кожна з цих «хвиль» міграцій мала вплив на український генетичний фонд, і це вказує на генетичну різноманітність серед українців.

Однак, треба й розуміти, що генетика не визначає культуру, вона може впливати на деякі аспекти, але не визначати її повністю. Культура формується від багатьох інших факторів, таких як: історія, географія, соціальна взаємодія тощо, і змінюється вона під впливом різних факторів, включаючи генетичні, соціальні, історичні.

Твір порушує проблему збереження української культурної спадщини в умовах глобалізації, війни та міграційного процесу. Війна найгіршим чином впливає на життя людей, люди мусять захищати рідну землю, і значення генетичного коду зростає. У періоди кризи, найчастіше, розуміється значення наявної ідентичності. Люди все частіше усвідомлюють свою справжню

ідентичність, і це є ключем до самопізнання. Згадуючи свої коріння, людство знаходить внутрішню силу для подальшого розвитку.

Назва картини «Мій генетичний код» має буквальне і символічне значення. У роботі підкреслюється ідея єдності нації через спільний генетичний код. Використовуючи цю назву, підкреслюється роль генетики в утворенні та розвитку людської натури, популяції. Код передається із покоління в покоління, несучи в собі «відбиток» історії нації, назва вказує про зв'язок із минулим і глибоке коріння народу. Окрім того, назва твору підкреслює єдність нації, попри різноманітність між людьми, у всіх є спільний генетичний код. Ця єдність базується на спільній історії, культурі, мові, які формують національну ідентичність.

Висновки до першого розділу

У першому розділі наведено обґрунтування обраної теми. З'ясовано, що культурна спадщина має велике значення для кожної країни, задля збереження історичної пам'яті і розуміння національної ідентичності, особливо під час глобалізації та війни, які можуть позитивно і негативно впливати на культурне життя. З одного боку, вони призводять до втрати культурної спадщини та змін традиційного способу життя. З іншого боку, стимулюють розвиток національної ідентичності. Проаналізовано значення генетики у формуванні українського генетичного коду. Відображено не лише біологічні аспекти спадковості, але й культурну пам'ять народу. Через призму мистецтва бачимо, як генетичний код символізує безперервність життя, передачу традицій, матеріальну та культурну спадщину від епохи до епохи, із покоління в покоління.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ХУДОЖНЬОГО ОБРАЗУ ГЕНЕТИЧНОГО КОДУ У СТАНКОВОМУ ЖИВОПИСІ

У другому розділі оглянуто зразки образотворчого мистецтва майстрів станкового живопису стосовно теми «Мій генетичний код».

2.1. Огляд зразків образотворчого мистецтва майстрів станкового живопису

Приналежність людей до нації, їх генетика виявляє самотню культуру народу. У радянські часи українська культура була спотворена, пригнічувалась і пережила багато випробувань. Всупереч всім труднощам, українська культура починає самостійно розвиватись. З'являються нові таланти, створюються цікаві проєкти, і зараз, цим дипломом автор повертає значущість українського живопису, вказуючи на самотність і красу української нації, аналізуючи і використовуючи твори таких художників, як: Кричевський, Васильківський, Рєпін, та інші.

У першу чергу, хочеться звернути увагу на видатного українського художника Василя Кричевського, який був не лише художником, а й архітектором та автором, відомого усім, українського державного герба. «Наразі цей тризуб є національним символом, а почали використовувати його ще за часів Київської Русі. Він був символом влади та єдності українських земель. Український герб, представлений тризубом, є потужним інструментом національної ідентичності. У складні часи іноземного панування тризуб став одним із найважливіших символів українського народу, об'єднуючи його в боротьбі за незалежність. Цей митець створив образ сучасної української держави, де тризуб є невіддільною частиною національної символіки» [3].

Василь Кричевський був архітектором відомим на загальноукраїнський рівень, завдяки будівлі Полтавського земства, і саме ця споруда започаткувала

український модерн. «У ній вдало поєднувались елементи української народної архітектури з модерними європейськими тенденціями. Використання традиційних українських орнаментів, природних матеріалів, наповнення будівлі українськими вишивками, меблями. Кожен орнамент має своє значення, і митець вдало використовує їх у декоруванні будинку земства. Орнаменти на меблях, стінах, стелях розповідають про історію українського народу, традиції та його звичаї. Це був не просто архітектурний проєкт, це частина руху за національне відродження України, той самий символ, як і герб, який надає значення української державності» [4].

Картини Кричевського насичені глибоким символізмом та незмінним українським духом. Його творчість – це код, який розкриває перед глядачами своєрідну та незабутню українську культуру, історію та національну ідентичність. Вміле використання символіки української культури, це можуть бути орнаменти, кольори, вишиванки, композиційні рішення. Демонстрація українських пейзажів, які передають неповторну красу національної природи. На полотнах бачимо звичні українські образи: козаки, дівчата у вишиванках, українські хати, все це створює відчуття знайомості та впізнаваності.

Триптих «Життя» – один із найвідоміших і найвидатніших творів Василя Кричевського. «Полотна наповнені глибоким змістом та символами. Яскраві кольори, які автор використовує, підкреслюють емоційну насиченість кожної частини триптиха. У кожній частині картини присутні українські народні орнаменти, які несуть в собі глибокий символічний зміст, відображаючи зв'язок людини з природою, її коріння та традиції» [5]. Цією картиною автор показує свою любов до рідної землі, до її звичаїв і людей.

Твори художника – це частина культурної спадщини, яка допомагає пізнати історію і належність до української нації.

Проблема присвоєння українських культурних діячів є одним із проявів тривалої політики Росії щодо України. Ці прояви мали знецінити українську культуру, маніпулювати світовим сприйняттям та підсилювати наратив про

«єдиний російський народ». Через це, відстоювання правдивої історії українського мистецтва є важливою частиною боротьби за незалежність та культурну самобутність України. Саме війна Росії проти України спонукала музеї перекласифікувати деяких російських художників на українських, до них відносяться: Казимир Малевич, Архип Куїнджі, Олександр Мурашко, Ілля Рєпін та багато інших.

Ілля Рєпін – український художник, який народився у Чугуєві на Харківщині. Попри те, що частину свого життя митець прожив за межами України, його творчість була наповнена українським колоритом, і, дивлячись на картини автора, простежується його українське коріння. Зокрема, у таких картинах, як: «Запорожці пишуть листа турецькому султану», «Гопак», «Українська хата», «Вечорниці», «Козаки на чорному морі» та інші. Перелік цих та багатьох інших картин свідчить про присвячення автора українській тематиці.

«Творчість художника насичена символізмом та образами, які відображають особливості української історії та культури. Основними образами в його творах були: козак, жінка, природа. Рєпін зображував козаків, як вільних, незалежних та сильних духом людей. Через цей образ він показував дух українського народу, його прагнення до свободи. Багато своїх шедеврів автор присвятив красі української природи. Вона була натхненням для художника, який зображував степи, річки, ліси, передаючи всю їх красу та велич. Жінка у творчості Рєпіна є втіленням краси, мудрості та незламності. Його жіночі образи у картинах виконані професійно, емоційно і реалістично.

Окрім цього, Рєпін був вчителем молодих художників, який схиляв своїх учнів до зображення в живописі української тематики. Підсумовуючи, творчість Іллі Рєпіна є визначним прикладом українського реалістичного мистецтва. Своїми картинами художник показував не лише красу українського життя, земель, та його глибоку внутрішню сутність. Символіка, образи та

колірна гама, які використовував автор, роблять його актуальним і сьогодні, надихаючи майбутні покоління художників та поціновувачів мистецтва» [6].

Ще одним яскравим представником українського реалізму – Микола Пимоненко. Його полотна наповнені любов'ю до української землі, звичаїв та традицій. Митець вдало передає красу і неповторність звичайного, побутового життя українського села. «У своїх картинах автор зображував весілля, хрестини, сінокоси, збирання врожаю, свята. Ці теми близькі кожному громадянину України, оскільки є неодмінною частиною життя українця. Образи на його полотнах теж були доволі прості, ми бачимо селян, козаків, дітей, жінок – звичайних людей, які займаються своїми щоденними справами. У творах громадяни зображені як: працьовиті, щирі, і шляхетні люди, створюючи позитивний образ, надаючи приємне враження про українця. Пимоненко не ідеалізував життя, а показував його простоту, автентичність, зображував його таким, яке воно було насправді, зі всіма його радощами і труднощами.

У той час, коли активно проводилася політика русифікації, творчість Пимоненка демонструвала красу і самобутність українського народу, протиставляючи її одноманітним російським зображенням. Важливо зауважити, що картини художника експонувалися на багатьох міжнародних виставках, що сприяло популяризації українського мистецтва і культури за кордоном. Своїми картинами автор прагнув показати неповторність і красу України. Багато художників, натхненні його творчістю, звернулися до зображення українського села, побуту. Виходячи з цього, Микола Пимоненко зробив величезний внесок у формуванні української національної ідентичності» [7].

Один із художників, який надихався творчістю Миколи Пимоненка був Сергій Васильківський. У творах митця переважали пейзажі української природи. Художник постійно подорожував Україною і створював численні

пейзажі, які вражають глядачів своєю реалістичністю. Васильківський також звертався до історичної тематики, створюючи полотна на козацьку тему.

«Любов художника до України відчувається у кожній картині. Безмежні степи, мальовничі річки, ліси, села. Серед його творів часто зустрічаються зображення людей, які символізують трудовий народ, що працює на своїй землі. Художник передавав їхні почуття, думки, турботи, мрії. Важливе місце у творчості митця займали образи козаків. Васильківський зображував їх, як сильних, волелюбних, незалежних людей. Козаки на полотнах художника – це символ незламності українського духу. Митець бачив красу Батьківщини, і, у кожній картині демонстрував її, прагнучи поділитися нею з іншими.

Сергій Васильківський був не лише талановитим художником, але й активним пропагандистом українського мистецтва. Його творчість та громадянська позиція грали велику роль у збереженні національної ідентичності, й у розвитку народного мистецтва. Художник активно співпрацював з іншими українськими митцями, об'єднуючись для спільних виставок, проєктів, тим самим, популяризуючи українське мистецтво, не лише в Україні, а й за кордоном. Подорожуючи Європою він представляв українське мистецтво на міжнародних виставках, прагнучи показати красу своєї рідної землі. Автор не лише створював картини, але й брав активну участь у збереженні культурної спадщини, у розвитку українського мистецтва. Він був учасником у створенні Харківського художнього музею, зробивши значні пожертви музею, як грошові, так і у вигляді картин. Твори Васильківського допомагають усвідомити українцям свою культурну ідентичність, пишатися своєю історією і традиціями, й донині» [8].

Ще один яскравий приклад українського художника, чия творчість пронизана глибокою любов'ю до України, ставши невід'ємною частиною культурної спадщини української держави – Олександр Мурашко. Митець з особливою душевністю змальовував українські пейзажі, селян, їхній побут та

традиції. «Яскрава, сонячна палітра передає радість життя, оптимізм українського народу. Використання символів, які мали глибокий національний зміст, у вигляді птахів, квітів, орнаментів, – все, що нагадувало про рідну землю. Автор прагнув створити мистецтво, яке б відображало душу українського народу, його історію та культуру. Творчість Мурашка нагадує нам про важливість збереження своїх коренів і традицій» [9].

Композиція «Мій генетичний код» – це картина символ. Говорячи про символізм, на думку одразу спадають полотна Анатолія Криволапа, одного з найяскравіших художників сучасного українського мистецтва. «Творчість Криволапа сповнена символізмом і неповторною палітрою кольорів. Художник відмовившись від реалізму, прийшов до абстракції. Всупереч цьому, головними темами його творів є український пейзаж. Криволап вдало поєднує абстракцію з елементами українських пейзажів, наповнюючи роботи світлом і кольором» [10]. Його творчість зробила вагомий внесок в сучасний український живопис, надихаючи молодих митців на пошук власного творчого шляху, не відриваючись від національних коренів.

«Колір – є головним засобом у живописі, важливим інструментом, який виражає свою символіку, асоціації і впливає на сприйняття глядача. Створюючи мальовничу картину кожен майстер велику увагу приділяє саме кольору, оскільки кожна барва викликає певні емоції. І, грамотно використовуючи кольори, створюється необхідна емоція у глядачів, як радість, так і меланхолія» [11].

При поєднанні кольорів слід брати до уваги й символічне значення кожного з них. Барви мають різну символіку, які у різних культурах варіюються по-різному. Наприклад, чорний колір у більшості народів має негативне значення, бо асоціюється зі смертю, таємницею, у той час, білий колір із невинністю та чистотою.

Проаналізувавши значення кольору та його символізм, звернемо увагу на американського художника Марка Ротко і його жовто-синю картину, «яку

продали 11 листопада 2024 року за 32 млн доларів» [12]. Полотно художника набуло великої цінності, скоріш за все, завдяки зв'язку між українським прапором. Жовто-блакитні кольори є невід'ємною частиною українського національного прапора і символізують вільне небо над пшеничними полями. Твір Ротко, попри те, що був створений задовго до здобуття Україною незалежності, був переосмислений в контексті сучасної української історії. Пошук символів, підтвердження національної ідентичності й епоха глобалізації надали картині автора нового значення. Цей випадок вказує на те, як мистецтво набуває іншого сенсу в різних культурних контекстах і як символи можуть об'єднувати людей.

Твір Ротко є не єдиним прикладом у мистецтві, коли художник відходячи від реалізму, звертається до абстракції, використовуючи кольори і символіку. Визначальним прикладом є Піт Мондріан, нідерландський художник, один із зачинателів і провідників абстракціонізму у світовому мистецтві. «Полотна митця вирізняються простими геометричними формами, мінімалістичною палітрою та глибоким філософським підтекстом. Усі елементи у його картинах мали символічне значення, автор вміло використовував прямі лінії, які символізували рівновагу, спокій, порядок. У творах митця переважають червоний, жовтий та синій кольори, оскільки вони є первинними, основними, універсальними і викликають схожі емоції у людей різних культур. Розглянувши картини художника, звертаємо увагу на мінімалізм у картинах. Відсутність зайвих деталей, строга композиція, використання базових геометричних форм є вдалим наповненням творів Мондріана. Водночас всі елементи картини знаходяться у гармонійному балансі і несуть глибокий зміст» [13].

Використовуючи мотиви, символи, прості форми, творець може вдало зобразити власний внутрішній і навколишній світ, історію та культуру. Автор у картині «Мій генетичний код» доводить це на практиці. Через символіку та кольори демонструється значення культурної спадщини, приналежність

людини до української нації, до генетичного коду нації. Наступний художник, чия творчість пронизана українськими мотивами та символами, є Казимир Малевич. «Митець, який народився у Києві і на творчість якого вплинула Україна, а саме українські села. Вишиванки, розписи хатинок, українські селянки мали великий народний вплив на майбутнього художника. Кожна українська хата мала своє призначення та символічне значення, це не просто житло, а зібрання у собі багатовікової історії. Білостінна мазанка, розписані печі, геометричні орнаменти, які мале своє значення стали основою для композицій Малевича. Він бачив у цих формах символізм і прагнув зобразити, відтворити це у своїх творах» [14].

«Найвідоміший твір Казимира – «Чорний квадрат», який розглядається як символ трагедії, зокрема, Голодомору. Як було зазначено вище, чорний колір асоціюється зі смертю, втратою, порожнечою. У контексті Голодомору, коли було знищено мільйони гектарів родючих земель, коли загинули мільйони людей, цей твір набуває особливого трагічного значення. Чорний квадрат інтерпретується із символом безнадії, яке охопило український народ під час Голодомору» [15].

Творчість Казимира Малевича – це не просто абстрактні форми і кольори. Це глибокий культурний, філософський і генетичний код, який відсилає нас до початків української культури, чиї роботи несуть в собі відбиття української землі, її історії та традиції.

Одна із найвидатніших постатей українського авангардизму – Олександр Богомазов. «Його творчий шлях був пов'язаний із символізмом у творах, особливо на початку творчості. Символізм дозволив художнику виразити свої внутрішні переживання, звернутися до релігійних та міфологічних образів, які набували глибокого символічного значення. Художник час від часу звертався саме до української міфології зображуючи русалок, мавок, лісовиків та інших міфічних істот. Богомазов у своїх творах активно працював із кольорами, які несли в собі глибокий символічний зміст.

Він використовував барви, як потужний інструмент, щоб виразити свої почуття та думки. Автор вміло користувався лінією, залучав орнаменти, кольори, що визначало його робіт, робило їх декоративно вишуканими і впізнаваними. Найпоширенішими символами, якими користувався художник, були: дерево життя, кінь, жіночий образ, птахи, вода, сонце, місяць, зорі. Зображення образів дерев, тварин, квітів символізують циклічність життя, зв'язок людини з природою. Використання такої кількості символів у роботах створює глибокий і багатошаровий зміст у картинах художника» [16].

Ще один художник, який своїми яскравими, насиченими символікою полотнами зробив величезний внесок в українську культуру – Віктор Зарецький, «чиї роботи визначаються своєю вишуканою декоративністю, символікою та використання складних орнаментів роблять роботи винятковими. Його картини наповнені глибоким змістом та прихованою символікою. Він використовував символи для передачі ідей, складних емоцій.

Попри те, що Зарецький був українським художником, його творчість розвивалася в контексті Радянського Союзу. Однак, Зарецький завжди намагався зберегти у своїх картинах українське коріння та індивідуальність. Спадщина художника є цілим надбанням української культури. Роботи, які визначаються своєю оригінальністю, яскравою палітрою та емоційністю. Складні орнаменти, які наповнюють полотна художника, символізують нескінченність, всесвіт, загадковість буття. Його образи і символіка залишаються актуальними і сьогодні, надихаючи митців і мисткинь з усього світу» [15].

Висновки до другого розділу

Розглянуто зразки образотворчого мистецтва таких майстрів станкового живопису: Василь Кричевський, Ілля Рєпін, Микола Пимоненко, Сергій Васильківський, Олександр Мурашко, Анатолій Криволап, Марк

Ротко, Піт Мондріан, Казимир Малевич, Олександр Богомазов, Віктор Зарецький. При перегляді аналогів станкового живопису, було виявлено, що художники своєю творчістю звертали увагу на приналежність до своєї нації, народу, використовуючи різні засоби, такі як: колір, лінія, символ, форма.

Вивчено художників, які приголомшливо демонстрували українські пейзажі, передаючи неповторну красу національної природи. Митці зображували образи українців, як вільних, працьовитих і волелюбних людей. Переосмислення культурної спадщини дозволило краще зрозуміти українську історію та художників, які належать українському мистецтву. Наведено імена художників, які пропагували українське мистецтво і демонстрували його світу.

Проаналізовано значення абстракції у сучасному українському живописі, і як символи в картині можуть змінювати своє значення в історичному контексті. Наслідування потенціалу у живописі прослідковувалось у всі часи дослідженої мистецької історії. Повага у пам'яті минулих досягнень дає можливість високих здобутків у виразності проголосу у мистецтві.

РОЗДІЛ 3

ВИКОРИСТАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ У ПРАКТИЧНІЙ АВТОРСЬКІЙ РОБОТІ «МІЙ ГЕНЕТИЧНИЙ КОД»

Третій розділ складається з двох підрозділів та висновку, де розглядаються особливості художнього образу генетичного коду в авторському творі та його композиційне та колористичне рішення.

3.1. Художній образ генетичного коду в авторському творі

Тема кваліфікаційної роботи «Мій генетичний код» є актуальною. Робота розкриває проблему приналежності людини до своєї нації, розуміння взаємозв'язку між генетичним корінням та культурною спадщиною. Війна – жахливий фактор, який змінює життя кожного, але через цю подію у багатьох українців з'явилося усвідомлення, що Україна – це окрема держава, яка має власну мову, історію, культуру, традиції, та звичаї. Бути приналежним до цієї нації – це гордість, і ця робота є стимулом для людей задуматись про Україну, як самобутню і незалежну державу, про важливість збереження культурної спадщини та відчуття причетності до свого національного походження.

Через споглядання на минуле і ті здобутки, які були, ми можемо розуміти з чого починати подальші дії, бо довгий час штучне спотворення історії привело до майже повної втрати нашого «ДНК». Наше надбання – наше наявне. Генетичний код створює візуальний образ, який відображає не лише біологічну спадковість, а зв'язок людини з історією, культурою та землею. Через призму мистецтва автор показав, що генетичний код – це символ безперервності життя, передачі традицій та цінностей із покоління в покоління. Це культурний код, який формує свідомість кожної людини.

В результаті цього спостереження і досвіду було обрано тему дипломної роботи, яка допомагає виразити приналежність кожного українця та мене особисто до однієї нації, одного народу, одного генетичного коду.

Розглянуті зразки образотворчого мистецтва станкового живопису допомогли усвідомлено підійти до створення образу українця та українки, рушників та генетичного коду в авторському творі.

Було обрано сцену, в якій чоловік та жінка, як основи українського роду, разом вишивають рушник, який є національним символом України. Рушник є значущою частиною української спадщини, який передавався із покоління в покоління, і цей процес вишивання жінкою рушника, символізує її продовження, її внесок в українську історію. Він і вона є важливим важелем у будівництві, створенні та продовженні роду.

Жінка та чоловік на картині символізують передачу генетичних та культурних кодів. Українка на картині зображена вагітною, що додає особливої глибини та емоційної сили образу. Вагітність жінки – це символічне зображення безперервності життя. Дитина стане наступною ланкою в ланцюгу, генетичному коді поколінь, продовжуючи вишивати рушник і створювати історію. Це символ єдності минулого, теперішнього і майбутнього українського народу. В образ жінки я вписала свій портрет, бо я теж є українкою і продовжую український рід, як до того робили мої батьки, і як в майбутньому будуть робити мої діти та внуки.

У плямі рушника проглядається сама схема генетичного коду, який оточений рушниками, що символізує приналежність генетики саме до українського коду.

Тло полотна заповнене орнаментами, які теж є національними символами України. Кожен орнамент представлений різними областями України, вони об'єднані однією ідеєю та тематикою.

Зібравши достатньо інформації, почалась робота над картиною за допомогою пошукових ескізів. Використовуючи початкові начерки я шукала

той самий образ, який міг би точно передати мою ідею. Прості та кольорові олівці різної м'якості стали незамінними інструментами для швидких замальовок персонажів та пошуку плями і руху рушника (Рисунки 3.1.). Граючи з масштабуванням, форматом і пошуком характерної пози для персонажів картини, все чіткіше промальовувалась композиція картини (Рисунки 3.2.). Ідея твору стає ясніше і переконливіше, коли у композиції створюється художній образ генетичного коду. Тональне поєднання людей із рушником додає рівноваги і взаємозв'язку один між одним.

3.2. Композиційне та колористичне рішення авторського твору

Композиційне та колористичне рішення авторського твору «Мій генетичний код» розроблено згідно з методикою навчання у Харківській державній академії дизайну та мистецтв.

Пошук кольорового рішення до картини було розпочато з поєднання різних кольорів за допомогою локальних плям середовища. Шукаючи найкращу кольорову комбінацію і зробивши безліч нарисів, було обрано найкращий варіант, який гармонійно поєднував використання контрастних та пастельних кольорів, завдяки чому робота набуває виразності та привабливості (Рисунок 3.3.). Пошук кольорового рішення до композиції має холодну домінанту.

Світла пляма об'єднує людські фігури та пляму рушника, створюючи єдину композицію. Масштабування рушника у співвідношенні до фігур знайдено не випадково, його величезний розмір підкреслює фундаментальну роль рушника в існуванні народу. Це не просто тканина, а символ зв'язку поколінь, що передається із рук в руки зберігаючи пам'ять народу. Пляма рушника створює ритм, що притаманний руху, а вертикальна композиційна основа тільки підсилює враження безперервного руху, надаючи картині виразності. Пластична дотепність створена задля гротесковості. (Рисунок 3.4.)

Композиційний центр знаходиться у зоні золотого перетину у нижній частині картини, де розташовані головні фігури чоловіка та жінки. Руки, які вишивають рушник, і якими чоловік тримає жінку, привертають до себе увагу глядача, вони вирішені темною плямою в світлому оточенні.

Картина вертикального формату розміром 2 метри по висоті на 1 метр 30 по ширині. Разом з побудовою рисунка у картині виконувалось загальне тонове рішення силуетних плям, знайдених в ескізі. Перша колірна прописка, тобто імприматура, виконувалась прозорими шарами олійної фарби, водночас з визначенням розташування кольорових плям з урахуванням контрастів згідно з кольором, світлотою та насиченістю, що були визначені у пошуковому ескізі кольорового рішення картини (Рисунок 3.5.).

Розподіл світла та кольору в авторському творі ритмічно рухається згідно з лінією пів кола, створюючи напрям до головної лінії сюжету. Таким чином це дозволяє організувати взаємодію всіх елементів картини в єдине звучання. Символіка цих кольорів сприяє найглибшому прочитанню сюжетної лінії, а також емоційно-чуттєвому сприйняттю роботи.

Зробивши першу прописку треба було вирішити основні тонально-колористичні маси (Рисунок 3.6.). Знайшовши необхідні відносини, у пригоді стала дрібнозерниста текстурна паста, щоб виконати малюнок орнаменту на тлі і створити рельєфну поверхню (Рисунок 3.7.). Паста щільніша ніж фарба, і тому легко тримає форму. Неглибинна в просторовості, декоративна у відтворенні. Для написання рушника треба було набити шар олійної фарби, щоб здобути ефект пастозності і, одночасно, знайти вишивку у плямі рушника. Тканина – це найвагоміша і найсвітліша пляма на полотні, тому важливим фактором є різниця у русі та кольорі, для створення ефекту об'єму та виступу. Дочекавшись, коли фарба на полотні висохне необхідно було пролесувати полотно надаючи відчуття глибини, багатшаровості та багатства кольору. Градація кольору стає більш плавною, а контури розмитішими (Рисунок 3.8.).

Подальша робота полягала у створенні людей. Маючи вже необхідний каркас фігур, вірне місце розташування персонажів у картині треба досконало прописати обличчя, руки та одяг. Використовуючи палітру барв і прописавши фігури максимально точно, додавши такі деталі, як прикраси був створений образ українця та українки. Композиція в умовному-декоративному тлі створена задля концентрації уваги на домінуючому. У роботі є декоративне рішення в написанні, і класично-реалістичне. Спілкування цих художніх промов дає більшу зацікавленість та більш глибоке розуміння при розгляданні твору. (Рисунок 3.9.)

Наступний етап роботи полягав у виявленні недоліків та їх усунення, автор вносить необхідні корективи, але не змінюючи суспільного враження. Додавання фінальних штрихів, щоб зробити роботу більш виразною. Коли всі деталі та нюанси прописані, необхідно востаннє пролесувати, щоб узагальнити картину в цілому і досягнути м'якості переходів.

В авторському творі усі образи наділені рисами українського етносу. Головні персонажі одягнені у національні костюми і картина об'єднана спільними цінностями. Рухи всіх персонажів узгоджені, начебто єднаються у спільному генетичному коді.

Умовність формоутворення та плакатне спрощення використане заради концентрування уваги глядача на картину, заради більшої виразності. (Рисунок 3.10.)

Висновки до третього розділу

Глибоке вивчення зразків станкового живопису з аналогічної теми дозволило автору створити власний твір, визначитися з колірною гамою та композиційною побудовою твору, щоб повною мірою передати задум та ідею мистецького образу у картині «Мій генетичний код». Художній образ, як персонажів, так і людей створювався виразним і водночас лаконічним. Образ жінки та чоловіка, які разом вишивають рушник, що передає основний задум передачі генетичних та культурних кодів, поєднуючи минуле, теперішнє та майбутнє. Тональне поєднання персонажів і рушника додає рівноваги один між одним.

Композиція двофігурна і має вертикальний формат, розміром 2 метри на 1 метр 30 см. Саме на такій площині відкривається нагальна тема. Пляма рушника створює ритм, що притаманний руху, а вертикальна композиційна основа тільки підсилює враження безперервного руху, надаючи картині виразності. Масштаб рушника підкреслює фундаментальну роль в існуванні народу. Картина має холодну домінанту і написана методом лесування, накладання олійними фарбами багатошаровості. Образ персонажів і їх місце розташування чітко визначено і узгоджено, єднаючи їх у спільному генетичному коді.

ВИСНОВКИ

1. Обґрунтовано вибір теми щодо взаємозв'язку між українською культурною спадщиною та генетичним корінням. З'ясовано значення національної ідентичності, особливо у час війни та глобалізації. Виявлено, як проголошення незалежності України вплинуло на розвиток національної культурне життя, сприяючи її розквіту та збереженню спадщини. Проаналізовано, яку роль відіграє генетика у формуванні українського генетичного коду.

2. Розглянуто зразки образотворчого мистецтва таких майстрів станкового живопису: Василь Кричевський, Ілля Рєпін, Микола Пимоненко, Сергій Васильківський, Олександр Мурашко, Анатолій Криволап, Марк Ротко, Піт Мондріан, Казимир Малевич, Олександр Богомазов, Віктор Зарецький. При перегляді аналогів станкового живопису було виявлено, що художники часто звертались до зображення української природи, мальовничих сіл, образів українського народу, і ці аспекти надихали їх для створення реалістичних пейзажів, портретів та абстракцій. Беручи до уваги складний історичний шлях українського народу простежується, як художники зображували в своїх творах боротьбу за свободу, кохання до Батьківщини та незламний дух народу, що стає потужним інструментом для розуміння національної ідентичності, і є невід'ємною частиною української культурної спадщини.

3. Для розкриття художнього образу було обрано сцену, в якій чоловік та жінка, як основи українського роду, разом вишивають рушник, який є національним символом України. Рушник є значущою частиною української спадщини, який передавався із покоління в покоління, і цей процес вишивання жінкою рушника, символізує її продовження, її внесок в українську історію. Він і вона є важливим важелем у будівництві, створенні та продовженні

роду. Образи обох персонажів символізують передачу генетичних та культурних кодів.

4. При втіленні художнього образу генетичного коду в авторській картині були використані результати розгляду робіт художників станкового живопису з аналогічної теми.

В авторській роботі використано двофігурну побудову, що спрямовує композиційний рух вздовж картинної площини згідно вертикального формату розміром 2 x 1,30 метра.

Світла пляма об'єднує людські фігури та пляму рушника, створюючи єдину композицію. Масштабування рушника у співвідношенні до фігур знайдено не випадково, його величезний розмір підкреслює фундаментальну роль рушника в існуванні народу.

Композиційний центр знаходиться у зоні золотого перетину у нижній частині картини, де розташована чоловік та жінка з руками, які вишивають рушник. Руки звертають на себе увагу глядача, вони вирішені темною плямою в оточенні світла.

Розподіл світла та кольору в авторському творі ритмічно рухається згідно лінії пів кола, створюючи напрям до головної лінії сюжету. Таким чином це дозволяє організувати взаємодію всіх елементів картини в єдине звучання. Символіка цих кольорів сприяє найбільш глибокому прочитанню сюжетної лінії, а також емоційно-чуттєвому сприйняттю роботи.

Картина «Мій генетичний код» виконана згідно з методичними вимогами письма станкового живопису Харківської академічної школи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Піт Мондріан та його неопластицизм із прямих ліній», Широкий Формат. [Електронний ресурс]. Доступно: <https://shyroko.com.ua/uk/pit-mondrian-ta-yogo-neoplasticizm-iz/>. Дата звернення: Груд. 01. 2024.
2. Художник Анатолій Криволап», Укрінформ. [Електронний ресурс]. Доступно: <https://www.ukrinform.ua/rubric-culture/3852006-hudoznik-anatolij-krivolap-a-bacu-zitta-kriz-zivopis-a-ne-divlusa-na-zivopis-kriz-zitta.html>. Дата звернення: Груд. 05, 2024.
3. Антонович Є. А., Шпільчак В. А. Малюнок і живопис: методичні рекомендації. Київ, 1990, с. 85.
4. Боднар О.Я. Золотий переріз і неевклідова геометрія в науці та мистецтві: Монографія. Львів: НВФ «Українські технології», 2005, с. 198.
5. Верховна Рада України. 32 сесія. (2003, Жовт. 17). Закон №16, про приєднання України до Конвенції про охорону нематеріальної культурної спадщини. [Електронний ресурс]. Доступно: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/132-17#Text>
6. Владимирська Г. «Таємниця чорного квадрата Малевича» у Мистецтво розуміти мистецтво, Вид. Київ, Україна: Перун, 2017, с. 194-203.
7. Волковський М. «Сприйняття кольору і живопис», у Колір в живописі, Вид. Київ: В. Шевчук, 2016, с. 61-106.
8. Говдя І., Коваленко М. «Україна в творчості російських художників-передвижників», у Передвижники і Україна, Вид. Київ, Україна: Мистецтво, 1978, с. 18-20.
9. Говдя І., Коваленко М. «Українські художники-передвижники», у Передвижники і Україна, Вид. Київ, Україна: Мистецтво, 1978, с. 48-50.
10. Горбачов Д. «Українські мотиви у творчості Малевича», у Він та я були українці: Малевич та Україна, Вид. Київ, Україна: СІМ студія, 2006, с. 393-397.

11. Іттен Й. Мистецтво кольору / Ред. О. Плаксії. Київ: ArtHuss, 2022, с. 96.
12. Кабацій. М. «Жовто-синя картина Ротко», Життя. [Електронний ресурс].
Доступно: <https://life.pravda.com.ua/culture/zhovto-sinyu-kartinu-marka-rotko-prodali-za-32-mln-dolariv-foto-304842/>. Дата звернення: Лист. 14, 2024.
13. Кафедра живопису ХДАДМ: традиції та сучасність / Міністерство освіти і науки України; Харківська державна академія дизайну і мистецтв; Факультет образотворчого мистецтва; Упор. М.І. Деркач, В.Ю. Гальченко. Харків: ХДАДМ, 2015, с. 123.
14. Кашуба-Вольвач О. «Фундатори академії» в Українська академія мистецтва. Історія заснування та фундатори, Вид. Київ, Україна: Родовід, 2015, с. 67-153.
15. Ключко Д. «Олександр Богомазов» у 65 українських шедеврів. Визнані й неявні, Вид. Київ, Україна: ArtHuss, 2019, с.195-201.
16. Лебедева К. «Сергій Васильківський», в українська доля Дикого Поля, Вид. Київ, Україна: Майстер книг, 2013, с.8-14.
17. Лобановський Б., Говдя І. «Живопис», в Українське мистецтво другої половини ХІХ - початку ХХ століття, Вид. Київ, Україна: Мистецтво, 1989, с.116-128.
18. Лобановський Б., Говдя І.. «Живопис», в Українське мистецтво другої половини ХІХ - початку ХХ століття, Вид. Київ, Україна: Мистецтво, 1989, с. 132-136.
19. Матеріали і техніка олійного живопису: навч. посібник / укладач О. Я. Музика. Умань: ВПЦ «Візаві», 2013, с.114.
20. Михайленко В. Є., Яковлев М. І. Основи композиції (геометричні аспекти). Київ: Каравелла, 2004, с. 304
21. Міністерство культури та інформаційної політики. «Унаслідок агресії РФ в Україні пошкоджені 1062 пам'ятки культурної спадщини», Укрінформ. [Електронний ресурс]. Доступно: <https://www.ukrinform.ua/rubric->

culture/3860805-unaslidok-agresii-rf-v-ukraini-postrazdali-1062-pamatki-kulturnoi-spadsini.html. Дата звернення: Лист. 21, 2024.

22. Пархоменко Л. «День Державного герба». Суспільне Полтава, Лют. 19, 2024. [Електронний ресурс]. Доступно: <https://suspilne.media/poltava/687462-den-derzavnogo-gerba-ak-vasil-kricevskij-stvoriv-simvol-unr-akij-zberigsa-do-sogodni/>. Дата звернення: Груд. 02, 2024.
23. Побожій С., Ткаченко В., Павленко І. «Зарецький Віктор» у Сумщина. Велика Спадщина, Вид. Суми, Україна: Університетська книга, 2018, с. 48-52.
24. Прокопович Т. А. Основи кольорознавства: навчальний посібник. Луцьк: Волинський національний університет ім. Лесі Українки, 2022, с. 124.
25. Рубан-Кравченко В. «Будинок Полтавського земства і слава», у Кричевські і українська художня культура XX століття, Вид. Київ, Україна: Криниця, 2004, с.102-140.
26. Техніка і технологія олійного живопису: навч. посібн. / уклад.: Є.В.Беліка, О.І.Конопко. К.: Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2010, с. 92.

ДОДАТКИ

Додаток А. Список ілюстрацій

- Рисунок 2.1. Кричевський Василь. Герб України.
<https://www.radiosvoboda.org/a/tryzub-znak-chasiv-ukrayiny-rusi/31420737.html>
- Рисунок 2.2. Кричевський Василь. «Будинок Полтавського губернського земства».
<https://localhistory.org.ua/rubrics/building/budivlia-shcho-zapochatkuvala-ukrayinskii-modern/>
- Рисунок 2.3. Кричевський Василь. Триптих «Життя».
<https://www.wikiart.org/uk/fedir-krichevskiy/zhittya-triptikh-simya-1927>
- Рисунок 2.4. Рєпін Ілля. «Запорожці пишуть листа турецькому султанові».
<https://localhistory.org.ua/rubrics/painting/illia-riepin-zaporozhtsi-pishut-lista-turetskomu-sultanovi/>
- Рисунок 2.5. Рєпін Ілля. «Вечорниці».
<https://ethnography.org.ua/content/iryepin-vechornyci-1881>
- Рисунок 2.6. Пимоненко Микола. «Ідилія».
<https://ethnography.org.ua/content/mpymonenko-idyliya-1908>
- Рисунок 2.7. Пимоненко Микола. «Сінокіс».
<https://www.wikiart.org/uk/mikola-pimonenko/sinokis-1912>
- Рисунок 2.8. Васильківський Сергій. «Козаки в степу».
https://uahistory.co/zno/ukraine-history-zno-architecture-painting-2013/71.php#google_vignette
- Рисунок 2.9. Васильківський Сергій. «Козацький двір».
<https://ethnography.org.ua/content/cvasylkivskyi-kozackyy-dvir>
- Рисунок 2.10. Мурашко Олександр. «Селянська родина».
<https://www.wikiart.org/uk/murashko-oleksandr-oleksandrovich/selyanska-rodina-1914>
- Рисунок 2.11. Криволап Анатолій. «Тиша».
<https://anatolykryvolap.com/creation/view/31>

Рисунок 2.12. Ротко Марк. «Без назви». <https://life.pravda.com.ua/culture/zhovto-sinyu-kartinu-marka-rotko-prodali-za-32-mln-dolariv-foto-304842/>

Рисунок 2.13. Мондріан Піт. «Композиція з червоним, синім та жовтим». <https://www.wikiart.org/uk/pit-mondrian/kompozitsiya-z-chervonim-sinim-ta-zhovtim-1930>

Рисунок 2.14. Малевич Казимир. «Червоний дім». <https://www.wikiart.org/uk/kazimir-malevich/chervoniy-dim-1932>

Рисунок 2.15. Малевич Казимир. «Чорний квадрат». <https://www.wikiart.org/uk/kazimir-malevich/chorniy-kvadrat-1915>

Рисунок 2.16. Богомазов Олександр. «Міський пейзаж. Київ». <https://www.wikiart.org/uk/oleksandr-bogomazov/miskiy-peyzazh-kiyiv-1913>

Рисунок 2.17. Зарецький Віктор. «Солдатка». https://archive-uu.com/ua/profiles/viktor-zarec-kij/catalog/malyarstvo-1980-ti_zr/picture/soldatka_1

Рисунок 2.17. Зарецький Віктор. «Весняні клопоти». <https://localhistory.org.ua/texts/statti/viktor-zareckij/>

Рисунок 3.1. Пошукові нариси.

Рисунок 3.2. Пошукові нариси.

Рисунки 3.3. Пошук кольорового рішення.

Рисунок 3.4. Пошук кольорового рішення до картини.

Рисунок 3.5. Етюд до картини «Мій генетичний код».

Рисунок 3.6. Етап роботи до картини «Мій генетичний код».

Рисунок 3.7. Етап роботи до картини «Мій генетичний код». Використання структурної пасти.

Рисунок 3.8. Етап роботи до картини «Мій генетичний код».

Рисунок 3.9. Етап роботи до картини «Мій генетичний код».

Рисунок 3.10. Гадельшина Софія. «Мій генетичний код».

Додаток Б. Альбом ілюстрацій

Рисунок 2.1. Кричевський Василь. Герб України.

Рисунок 2.2. Кричевський Василь. «Будинок Полтавського губернського земства».

Кричевський Василь. Триптих «Життя».

Репін Ілля. «Запорожці пишуть листа турецькому султанові».

Рєпін Ілля. «Вечорниці».

Пимоненко Микола. «Ідилія».

Пимоненко Микола. «Сінокіс».

Васильківський Сергій. «Козаки в степу».

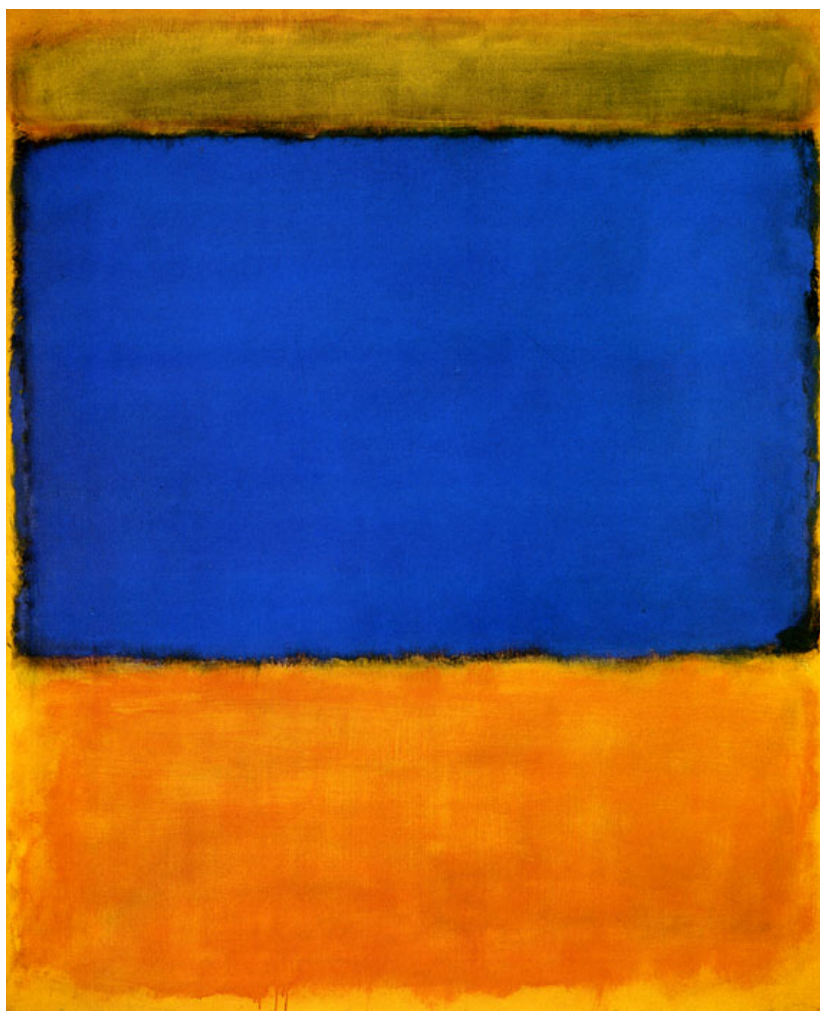
Васильківський Сергій. «Козацький двір».

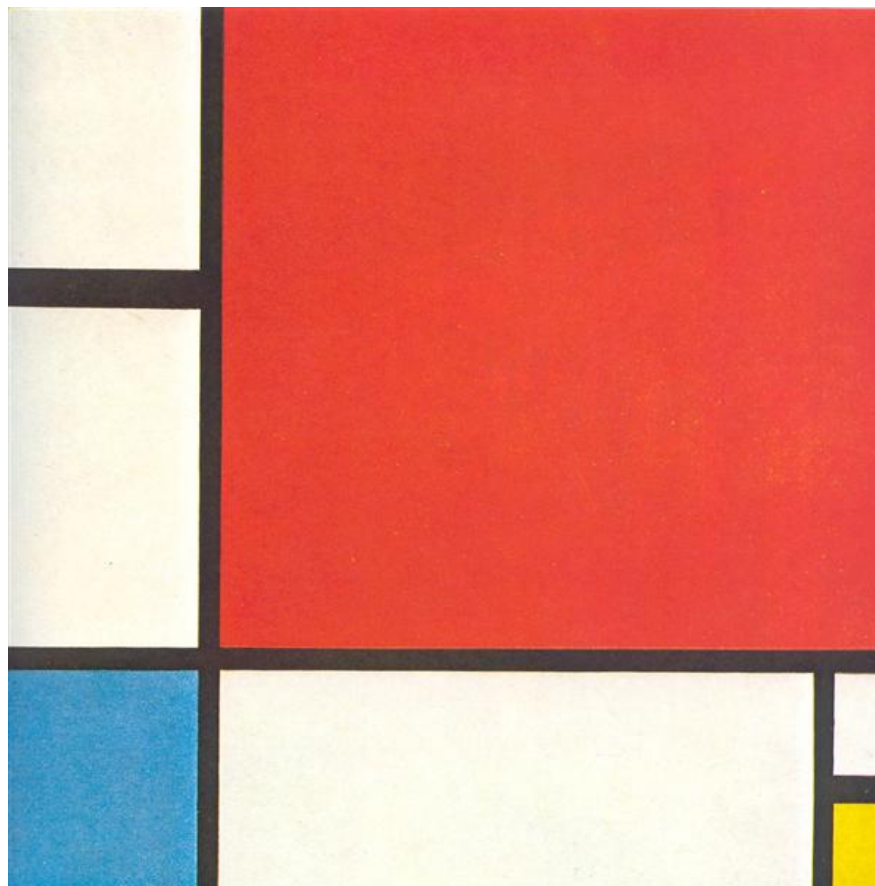
Мурашко Олександр. «Селянська родина».

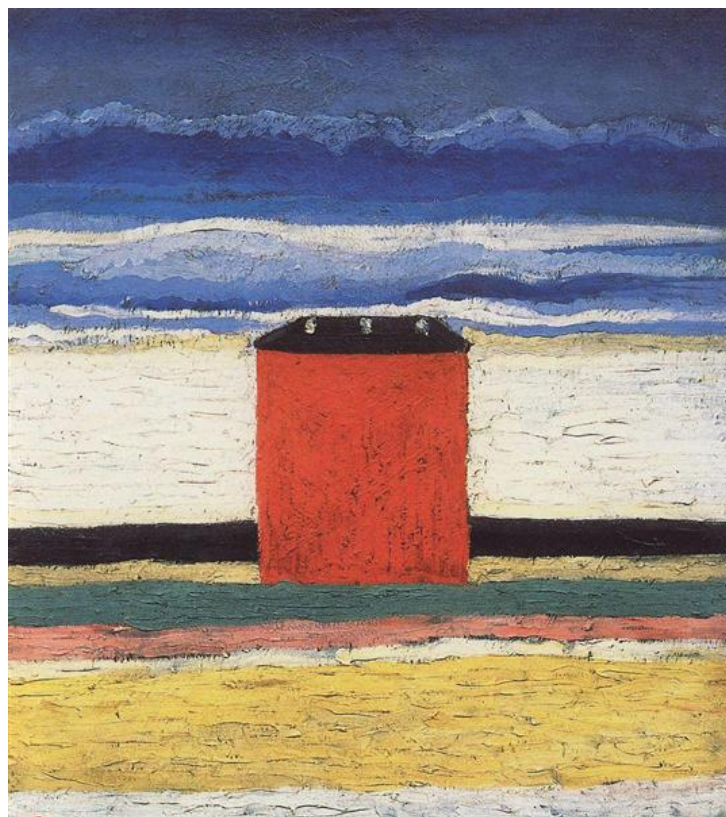
Криволап Анатолій. «Тиша».

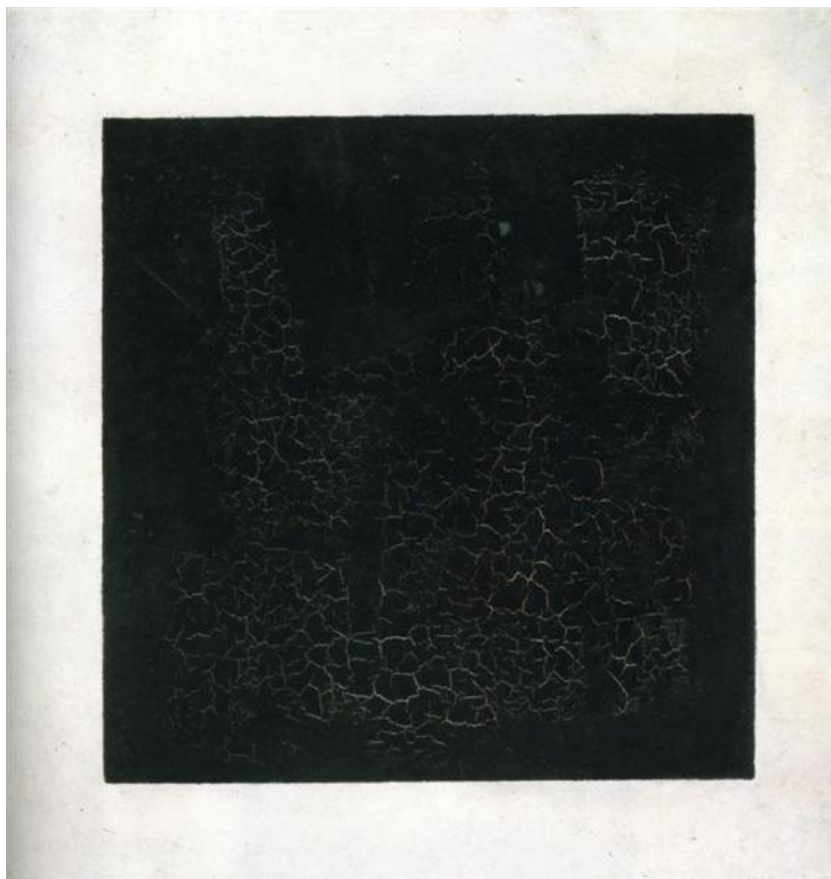
Ротко Марк. «Без назви».

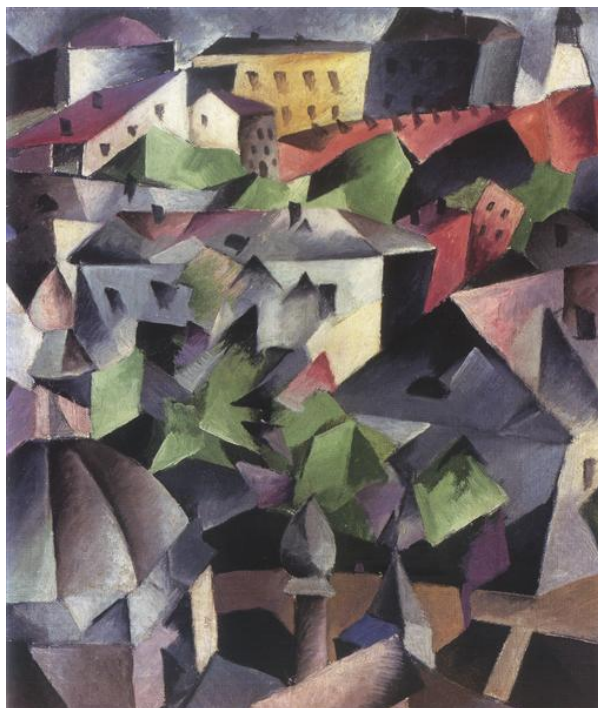
Мондріан Піт. «Композиція з червоним, синім та жовтим».

Малевич Казимир. «Червоний дім».

Малевич Казимир. «Чорний квадрат».

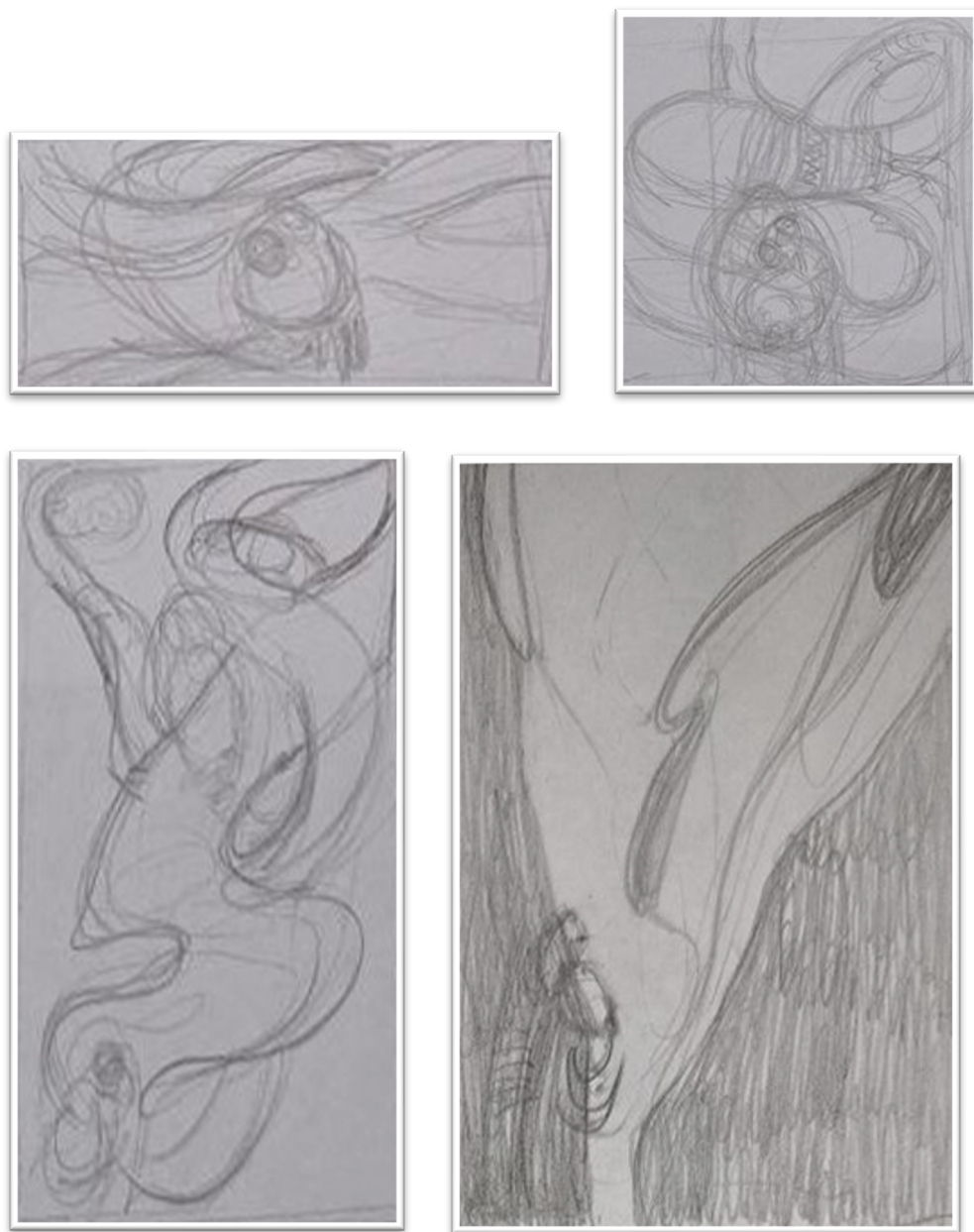
Богомазов Олександр. «Міський пейзаж. Київ».

Зарецький Віктор. «Солдатка».

Зарецький Віктор. «Весняні клопоти».

Рисунки 3.1. Пошукові нариси

Рисунки 3.2. Пошукові нариси.

Рисунки 3.2. Пошукові нариси.

Рисунки 3.3. Пошук кольорового рішення.

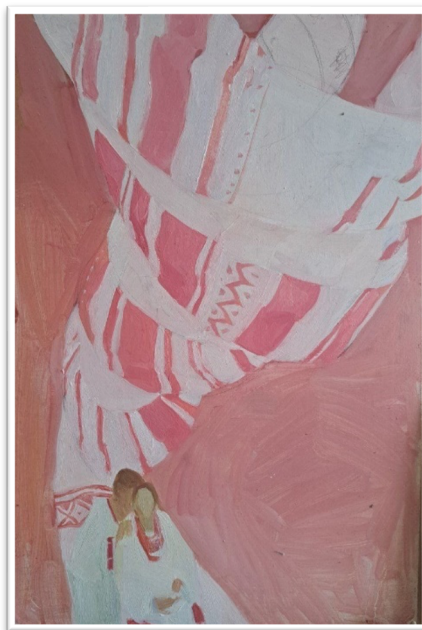

Рисунок 3.4. Пошук кольорового рішення до картини.

Рисунок 3.5. Етюд до картини «Мій генетичний код».

Рисунок 3.6. Етап роботи до картини «Мій генетичний код».

Рисунки 3.7. Етап роботи до картини «Мій генетичний код».

Використання структурної пасти.

Рисунок 3.8. Етап роботи до картини «Мій генетичний код».

Рисунок 3.9. Етап роботи до картини «Мій генетичний код».

Рисунок 3.10. Гадельшина Софія. «Мій генетичний код».